

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ
КЕАҚ «АХМЕТ БАЙТҰРСЫНҰЛЫ АТЫНДАҒЫ ҚОСТАНАЙ Өңірлік университеті»
Өмірзақ Сұлтанғазин атындағы педагогикалық институты
Педагогика, психология және арнайы білім беру кафедрасы
Қостанай облысы әкімдігінің білім басқармасы
«Ыбырай Алтынсариннің Қостанай облыстық мемориалдық музейі» КММ

АЛТЫНСАРИН ОҚУЛАРЫ

БІЛІМ БЕРУ ТӘЖІРИБЕСІНДЕГІ
ТЕХНОЛОГИЯЛАР МЕН ИННОВАЦИЯЛАР:
ЖАҢА ҚИЫНДЫҚТАР МЕН ТИІМДІ ШЕШІМДЕР

халықаралық ғылыми-тәжірибелік
конференция материалдары

АЛТЫНСАРИНСКИЕ ЧТЕНИЯ

ТЕХНОЛОГИИ И ИННОВАЦИИ
В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ПРАКТИКЕ:
НОВЫЕ ВЫЗОВЫ И ЭФФЕКТИВНЫЕ РЕШЕНИЯ

материалы международной
научно-практической конференции

Қостанай қ., 2026 ж.
г. Қостанай, 2026 г.

РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫ / РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

Қуанышбаев Сеитбек Бекенович, география ғылымдарының докторы, доцент, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің Басқарма Төрағасы-Ректоры, Қазақстан; **Наурызбаева Эльмира Кенжеғалиқызы**, тарих ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессоры, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің академиялық мәселелер жөніндегі проректоры; **Жарлығасов Женис Бахытбекович**, ауыл шаруашылығы ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессор, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің зерттеулер, инновация және цифрландыру жөніндегі проректоры; **Бережнова Елена Викторовна**, педагогика ғылымдарының докторы, Ресей Сыртқы істер министрлігінің Мәскеу мемлекеттік Халықаралық қатынастар институтының (университет) профессоры; **Есіркепова Кенжегүл Қабылғазықызы**, филология ғылымдарының кандидаты, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университеті Ө.Сұлтанғазин атындағы педагогикалық институтының директоры; **Ибраева Айман Елемановна**, Қостанай облысы әкімдігінің Білім басқару басшысы; **Калимжанова Роза Лаиковна**, PhD докторы, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің педагогика, психология және арнайы білім беру кафедрасының меңгерушісі; **Утегенова Бибикуль Мазановна**, педагогика ғылымдарының кандидаты, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің педагогика, психология және арнайы білім беру кафедрасының қауымдастырылған профессоры; **Смаглий Татьяна Ивановна**, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің, педагогика ғылымдарының кандидаты; педагогика, психология және арнайы білім беру кафедрасының қауымдастырылған профессоры; **Жетписбаева Айсылу Айратовна**, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің ҮІ. Алтынсарин атындағы әдістемелік кабинетінің меңгерушісі.

«Білім беру тәжірибесіндегі технологиялар мен инновациялар: жаңа қиындықтар мен тиімді шешімдер»:
Б 94 Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдары: 13 ақпандағы 2026 жылдың – Қостанай: Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университеті, 2026. – 2418 б. = Технологии и инновации в образовательной практике: новые вызовы и эффективные решения: Материалы международной научно-практической конференции: 13 февраля 2026 года. – Костанай: Костанайский региональный университет имени Ахмет Байтұрсынұлы, 2026. – 2418 с.

ISBN 978-601-356-659-7

Жинақта «Білім беру тәжірибесіндегі технологиялар мен инновациялар: жаңа қиындықтар мен тиімді шешімдер» атты Алтынсарин оқулары Халықаралық ғылыми-практикалық конференциясының материалдары бар. Бұл конференциялар «Адал Азамат» ұлттық бағдарламасын іске асырудың жалпы бағыттары мен үрдістерін анықтайды, соның ішінде жас ұрпақты тәрбиелеу мен оқытудың құндылық аспектілері, жаһандық контексте ұлттық білім беру нұсқауларын қайта қарастыру және жаңартудың озық тәжірибелерін көрсету, жас ұрпақта азаматтық бірегейлік пен патриоттық құндылықтарды дамытудың ғылыми-әдістемелік негіздемесі және жасанды интеллекті заманауи білім беру процесіне жүйелі түрде енгізудің инклюзивті тәжірибелері мен әдіснамасының қысқаша мазмұны.

Конференция материалдарында ҮІ. Алтынсариннің педагогикалық мұрасының білім берудің құндылықтық мағыналары бойынша заманауи нұсқаулар контекстіндегі өзектілігі, оқыту мен тәрбиелеудің аксиологиялық аспектілерінің ғылыми негіздері, сондай-ақ мұғалімдердің ұлттық білім берудегі заманауи қиындықтарға дайындығы мәселелері және мұғалімдердің цифрлық ресурстарды пайдалана отырып, инновациялық қызметке педагогикалық құзырлығы талқыланады.

Бұл жинақтағы материалдар ғалымдар, университеттер мен колледждер профессорлары, мектеп және мектепке дейінгі мекемелер мұғалімдері, білім беру саласындағы психологтары, магистранттар мен студенттер үшін қызықты болуы мүмкін.

В сборнике содержатся материалы Международной научно-практической конференции Алтынсаринские чтения «Технологии и инновации в образовательной практике: новые вызовы и эффективные решения», определяющие общие направления и тенденции внедрения национальной программы «Адал азамат», такие, как ценностные аспекты воспитания и образования молодого поколения, демонстрация лучших практик по переосмыслению и актуализации национальных ориентиров образования в глобальном контексте, научно-методическое обоснование формирования гражданской идентичности и патриотических ценностей обучающихся, обобщение инклюзивных практик и методологии системной интеграции искусственного интеллекта в современный образовательный процесс.

Материалы Конференции посвящены обсуждению актуальности педагогического наследия ҮІ. Алтынсарина в контексте современных ориентиров ценностных смыслов воспитания, научных основ аксиологических аспектов обучения и воспитания, а также вопросы готовности педагогов к современным вызовам в отечественном образовании, к инновационной деятельности с использованием цифровых ресурсов. Материалы данного сборника могут быть интересны ученым, преподавателям вузов и колледжей, учителям школ и воспитателям дошкольных учреждений, педагогам-психологам, магистрантам и студентам.

ISBN 978-601-356-659-7

9 786013 566597

УДК 37.013.75:371.3
ББК 74.04+74.202

© Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университеті, 2026
© Костанайский региональный университет имени Ахмет Байтұрсынұлы, 2026

Практическая реализация нейропсихологической гимнастики в структуре коррекционно–развивающих занятий показала целесообразность дифференцированного подбора упражнений с учетом этапов занятия и актуального эмоционального состояния ребенка. Наиболее выраженный коррекционный эффект достигается при систематическом и регулярном применении упражнений, их постепенном усложнении и сочетании с эмоциональными и речевыми заданиями. Существенное значение имеет создание эмоционально безопасной образовательной среды, исключающей фактор принуждения и перегрузки.

Взаимодействие педагогов, психологов и родителей является важным условием устойчивости положительных изменений. Согласованность коррекционных воздействий и включение элементов нейропсихологической гимнастики в повседневную деятельность ребенка способствуют закреплению сформированных навыков саморегуляции и эмоциональной осознанности.

Нейропсихологическая гимнастика может быть рекомендована в качестве эффективного компонента комплексной коррекционно–развивающей работы с детьми дошкольного возраста с задержкой психического развития. Ее использование создает условия для гармонизации эмоционально–волевой сферы, повышения адаптационных возможностей ребенка и формирования предпосылок для успешного обучения и социальной интеграции [4].

Список литературы:

1. Бернштейн, Н. А. О построении движений. – М.: Наука, 1990.
2. Лебединский, В. В. Нарушения психического развития у детей: учебное пособие. – М.: Академия, 2003.
3. Лурия, А. Р. Основы нейропсихологии. – М.: Академия, 2002
4. Семенович, А. В. Нейропсихологическая коррекция в детском возрасте: Методика и практика. – М.: Генезис, 2007.
5. Микадзе, Ю. В. Нейропсихологическая диагностика и коррекция в детском возрасте. – СПб.: Питер, 2015.
6. Деннисон, П., Деннисон, Г. Гимнастика мозга. – М.: КСП+, 2005.

ӘОЖ 37.042

ЕРЕКШЕ БІЛІМ БЕРУ ҚАЖЕТТІЛІКТЕРІ БАР БАЛАЛАРДЫ ОҚЫТУ ЖӘНЕ ӘЛЕУМЕТТЕНДІРУ ПРИНЦИПТЕРІ

Каппасова Шамшырак Еркиновна,
жаратылыстану ғылымдарының магистрі,
химия және биология пәнінің оқытушысы, педагог–зерттеуші
Н.Құлжанова атындағы Торғай гуманитарлық колледжі
Қостанай обл, Арқалық қ, Қазақстан

Халыкова Гаухар Алтаевна,
математика және информатика пәндерінің оқытушысы, педагог–сарапшы
Н.Құлжанова атындағы Торғай гуманитарлық колледжі
Қостанай обл, Арқалық қ, Қазақстан

Аңдатпа

Бұл мақала ерекше білім беру қажеттіліктері (ЕББҚ) бар балаларды оқыту мен әлеуметтендірудің негізгі принциптерін қарастырады. Инклюзивті білім беру, дербестендіру, әлеуметтендіру, қызметтестік және құқықтарды қорғау принциптері ЕББҚ бар балалардың толыққанды дамуы мен қоғамға интеграциялануы үшін маңызды. Әрбір принциптің мәні, артықшылықтары және жүзеге асыру жолдары талқыланады. Мақала ЕББҚ бар балалардың білім алуы мен әлеуметтенуіне жағдай жасау үшін мұғалімдер, ата-аналар және басқа да мамандардың бірлескен күш-жігерінің маңыздылығын көрсетеді.

Түйінді сөздер: ЕББҚ, инклюзивті білім беру, дербестендіру, әлеуметтендіру, қызметтестік, құқықтарды қорғау, ерекше білім беру қажеттіліктері, интеграция, педагогикалық қолдау.

Аннотация

Данная статья рассматривает основные принципы обучения и социализации детей с особыми образовательными потребностями (ООП). Принципы инклюзивного образования, персонализации, социализации, сотрудничества и защиты прав важны для полноценного развития и интеграции детей с ООП в общество. Обсуждаются суть каждого принципа, его преимущества и пути реализации. Статья подчеркивает важность совместных усилий учителей, родителей и других специалистов для создания условий для обучения и социализации детей с ООП.

Ключевые слова: ФГОС, инклюзивное образование, персонализация, социализация, сотрудничество, защита прав, особые образовательные потребности, интеграция, педагогическое сопровождение.

Abstract

This article examines the basic principles of education and socialization for children with special educational needs (SEN). The principles of inclusive education, personalization, socialization, cooperation, and protection of rights are essential for the full development and integration of children with SEN into society. The article discusses the essence of each principle, its benefits, and implementation strategies. It emphasizes the importance of collaborative efforts between teachers, parents, and other professionals to create an environment conducive to the education and socialization of children with SEN.

Key words: Federal State Educational Standard, inclusive education, personalization, socialization, cooperation, protection of rights, special educational needs, integration, and pedagogical support.

Бүгінгі күні инклюзивті қоғам құру бағытында ерекше білім беру қажеттіліктері (ЕББҚ) бар балалардың білім алуына және әлеуметтенуіне ерекше көңіл бөлінуде. Әрбір баланың дамуы мен өзін-өзі көрсетуі үшін тең мүмкіндіктерге ие болуы – біз ұстанатын басты принцип. Бұл мақалада ЕББҚ бар балаларды оқыту мен әлеуметтендірудің негізгі принциптері қарастырылады.

1. Инклюзивті білім беру принципі:

Инклюзия – ЕББҚ бар балаларды жалпы білім беру ортасына толыққанды енгізуді көздейді. Бұл принцип балалардың айырмашылықтарын мойындай отырып, олардың барлығының бірге оқуына, дамуына және әлеуметтенуіне жағдай жасауды білдіреді. Инклюзивті білім берудің мақсаты – балаларды оқшаулау емес, оларға қоғамның толыққанды мүшесі болуға көмектесу.

Мүмкіндіктерді теңестіру: барлық балалардың білім алуға, қосымша сабақтарға қатысуға және мектеп өміріне араласуға тең мүмкіндіктері болуы керек.

Бейімделу және қолдау: оқыту бағдарламалары, әдістері мен материалдары әр баланың қажеттіліктеріне бейімделуі керек. Қажет болған жағдайда қосымша қолдау көрсетілуі тиіс (мысалы, ассистент, логопед, психолог).

Қабылдау және құрметтеу: мектеп қауымдастығы ЕББҚ бар балаларды қабылдап, құрметтеуі керек. Буллинг пен кемсітушілікке жол берілмеуі тиіс.

Инклюзивті білім беру – қазіргі заманғы білім берудің негізгі бағыттарының бірі. Ол әрбір баланың, оның ішінде ерекше білім беру қажеттіліктері (ЕББҚ) бар балалардың да, тең құқылы түрде сапалы білім алуын көздейді. Инклюзия – бұл тек

қана ЕББҚ бар балаларды жалпы білім беретін мектептерге қабылдау емес, сонымен қатар олардың толыққанды қатысуы мен дамуы үшін жағдай жасау). [1, 18–216б.]

Инклюзивті білім берудің мәні:

Инклюзияның негізгі идеясы – әрбір баланың ерекшелігін мойындау және оны құрметтеу. Бұл дегеніміз, мектеп жүйесі балалардың қажеттіліктеріне бейімделуі керек, керісінше емес. Инклюзивті білім беру келесі аспектілерді қамтиды:

Қатысу: ЕББҚ бар балалардың барлық мектеп іс–шараларына (сабақтар, үзілістер, үйірмелер, мерекелер) қатысуы.

Қолдау: әрбір баланың қажеттіліктеріне сәйкес келетін қолдау көрсету (мысалы, жеке көмекші, логопед, психолог).

Қабылдау: мектеп қауымдастығының ЕББҚ бар балаларды түсінуі және қабылдауы, оларға құрметпен қарауы.

Оқытудың бейімделуі: оқыту бағдарламаларын, әдістерін және материалдарын әр баланың қабілетіне сәйкестендіру.

Инклюзивті білім берудің артықшылықтары:

Инклюзивті білім беру ЕББҚ бар балалар үшін де, басқа балалар үшін де көптеген артықшылықтарға ие:

ЕББҚ бар балалар үшін:

Әлеуметтік дағдыларды дамыту.

Құрдастарымен қарым–қатынас орнату.

Өзіне деген сенімділікті арттыру.

Жалпы білім беру бағдарламасын меңгеру мүмкіндігі.

Қоғамға интеграциялануға дайындық.

Инклюзивті білім беруді жүзеге асыру қиындықтары:

Инклюзивті білім беруді енгізу оңай шаруа емес. Ол келесі қиындықтарды тудыруы мүмкін:

- Қаржылық және материалдық ресурстардың жетіспеушілігі.
- Мұғалімдердің арнайы дайындығының болмауы.
- Қоғамның (оның ішінде ата–аналардың) түсінбеуі және қарсылығы.
- Инфрақұрылымның бейімделмегендігі (мысалы, пандустардың болмауы).

[3, 57–59бб.]

Оқыту бағдарламаларының икемсіздігі.

Инклюзивті білім беруді дамыту жолдары:

Инклюзивті білім берудің тиімді болуы үшін бірқатар шараларды жүзеге асыру қажет:

- Қаржыландыруды арттыру және ресурстарды бөлу.
- Мұғалімдерді арнайы даярлау және қолдау.
- Қоғамның хабардарлығын арттыру және түсіністігін қалыптастыру.
- Инфрақұрылымды бейімдеу және қолайлы жағдай жасау.
- Оқыту бағдарламаларын икемді ету және әр баланың қажеттіліктерін ескеру.

Ата–аналармен және басқа да мүдделі тараптармен тығыз ынтымақтастық орнату. [4, 67–69бб.]

Инклюзивті білім беру – әділетті және тең құқылы қоғам құрудың маңызды құралы. Ол әрбір балаға, оның ішінде ЕББҚ бар балаларға да, өзінің әлеуетін толық жүзеге асыруға мүмкіндік береді. Инклюзивті білім беруді дамыту – бұл барлық

мүдделі тараптардың (мемлекет, мектеп, мұғалімдер, ата-аналар, қоғам) бірлескен күш-жігерін талап ететін күрделі, бірақ маңызды процесс.

Дербестендіру принципі:

Әрбір бала – бірегей тұлға. Сондықтан оқыту процесі әр баланың жеке қажеттіліктерін, қызығушылықтарын және мүмкіндіктерін ескеруі керек.

– Жеке оқыту жоспары (ЖОЖ): әрбір ЕББҚ бар бала үшін жеке оқыту жоспары құрылуы керек. Бұл жоспарда баланың күшті және әлсіз жақтары, оқу мақсаттары және қолданылатын әдістер мен технологиялар көрсетіледі.

– Дифференциацияланған тапсырмалар: мұғалімдер әр баланың деңгейіне сәйкес келетін әртүрлі тапсырмалар дайындауы керек.

– Баламалы бағалау әдістері: баланың білімін бағалау кезінде тек стандартты тесттерді ғана емес, баламалы әдістерді де қолдану керек (мысалы, портфолио, жобалар, презентациялар).

Дербестендіру принципі білім беру саласындағы маңызды ұстанымдардың бірі болып табылады. Ол әрбір баланың бірегейлігін мойындауға және оқыту процесін оның жеке қажеттіліктеріне, қызығушылықтарына және қабілеттеріне сәйкестендіруге негізделген. Бұл тек ерекше білім беру қажеттіліктері (ЕББҚ) бар балаларға ғана емес, сонымен қатар әрбір оқушыға қатысты.

Дербестендірудің мәні:

Дербестендіру – оқу процесін әрбір баланың жеке ерекшеліктерін ескере отырып ұйымдастыру. Бұл дегеніміз:

– Баланың қажеттіліктерін анықтау: әр баланың күшті және әлсіз жақтарын, қызығушылықтарын, оқу стилін және басқа да ерекшеліктерін анықтау.

– Мақсаттарды қою: баланың даму деңгейіне және қажеттіліктеріне сәйкес келетін жеке мақсаттарды қою.

– Оқыту әдістерін таңдау: әр бала үшін ең тиімді болатын оқыту әдістерін, стратегияларын және материалдарын таңдау.

– Темпті реттеу: баланың жеке қарқынына сәйкес оқу материалын беру және тапсырмаларды орындау үшін уақытты бөлу.

– Кері байланыс беру: баланың жетістіктері мен қиындықтары туралы үнемі кері байланыс беріп, оның оқу процесін бағыттау.

Бағалауды бейімдеу: бағалау әдістерін баланың жеке ерекшеліктеріне және оқу мақсаттарына сәйкес бейімдеу. [2, 42–44бб.]

Дербестендірудің артықшылықтары:

Дербестендірілген білім беру көптеген артықшылықтарға ие:

– Оқу мотивациясын арттыру: балалар өздерінің қызығушылықтары мен қажеттіліктеріне сәйкес келетін материалдарды оқығанда, олардың оқуға деген ынтасы артады.

– Нәтижелерді жақсарту: дербестендірілген оқыту әр баланың қабілетіне сәйкес келетіндіктен, оқу нәтижелері жақсарады.

– Өзіне деген сенімділікті арттыру: балалар өздерінің жетістіктерін көріп, оқуда жетістікке жеткенде, олардың өзіне деген сенімділігі артады.

– Өзіндік дамуды қолдау: дербестендіру балаларға өздерінің күшті жақтарын дамытуға және әлсіз жақтарын жақсартуға көмектеседі.

– ЕББҚ бар балаларға қолдау көрсету: дербестендіру ЕББҚ бар балалардың оқу процесіне толыққанды қатысуын қамтамасыз етуге көмектеседі.

Дербестендіру принципі – әрбір баланың потенциалын ашуға және оның толыққанды дамуын қамтамасыз етуге бағытталған маңызды педагогикалық

ұстаным. Ол оқыту процесін әр баланың жеке қажеттіліктеріне сәйкестендіру арқылы оқу мотивациясын арттырады, нәтижелерді жақсартады және өзіне деген сенімділікті арттырады. Дербестендіруді жүзеге асыру – барлық мүдделі тараптардың (мемлекет, мектеп, мұғалімдер, ата-аналар) бірлескен күш-жігерін талап ететін күрделі, бірақ өте маңызды процесс. [5, 9–11бб.]

3. Әлеуметтендіру принципі:

Білім беру процесі тек академиялық білім берумен шектелмеуі керек. ЕББҚ бар балалардың әлеуметтік дағдыларын дамытуға және қоғамға интеграциялануына көмектесу өте маңызды.

- Құрдастармен қарым-қатынас: балалардың бірге ойнауына, жұмыс істеуіне және қарым-қатынас жасауына жағдай жасау керек.

- Әлеуметтік дағдыларды үйрету: әлеуметтік дағдыларды (мысалы, келісімге келу, өз пікірін білдіру, басқаларды тыңдау) тікелей үйретуге болады.

- Мектептен тыс іс-шараларға қатысу: балаларды спорт секцияларына, үйірмелерге және басқа да мектептен тыс іс-шараларға қатысуға ынталандыру керек.

Әлеуметтендіру принципі білім берудің маңызды аспектісі болып табылады және ол баланың қоғамда өмір сүруге және тиімді қарым-қатынас жасауға қажетті әлеуметтік дағдыларды, құндылықтарды және нормаларды меңгеруіне бағытталған. Бұл тек ерекше білім беру қажеттіліктері (ЕББҚ) бар балалар үшін ғана емес, сонымен қатар барлық оқушылар үшін де маңызды. Әлеуметтендіру арқылы бала өзін қоғамның толыққанды мүшесі ретінде сезінеді, басқалармен қарым-қатынас жасауды үйренеді және өз ортасына бейімделеді.

Әлеуметтендірудің мәні:

Әлеуметтендіру – бұл баланың қоғамда өмір сүруге қажетті әлеуметтік дағдыларды, білімдерді, құндылықтарды және мінез-құлық нормаларын игеру процесі. Бұл процесс отбасында, мектепте, құрдастарымен қарым-қатынаста және басқа да әлеуметтік орталарда жүзеге асады. Әлеуметтендірудің негізгі элементтері:

- Қарым-қатынас дағдылары: басқалармен тиімді қарым-қатынас жасау, өз ойын білдіру, басқаларды тыңдау және түсіну.

- Ынтымақтастық: топта жұмыс істеу, келісімге келу, ортақ мақсатқа жету үшін күш біріктіру.

- Эмпатия: басқалардың сезімдерін түсіну және жанашырлық таныту.

- Просоциалды мінез-құлық: басқаларға көмектесу, бөлісу, қамқорлық жасау.

- Жауапкершілік: өз істеріне және шешімдеріне жауапкершілік алу.

- Тәртіптілік: белгіленген ережелерді сақтау және қоғамдық тәртіпті құрметтеу.

- Мәдениеттілік: әдептілік нормаларын сақтау және басқаларға құрметпен қарау.

Әлеуметтендірудің артықшылықтары:

Жақсы әлеуметтендірілген балалардың көптеген артықшылықтары бар:

- Сәтті қарым-қатынас: басқалармен оңай тіл табысып, берік қарым-қатынас орната алады.

- Жоғары академиялық жетістіктер: қарым-қатынас дағдылары оқу процесіне көмектеседі және топтық жұмысты жеңілдетеді.

- Психологиялық тұрақтылық: әлеуметтік қолдаудың болуы стрессті жеңуге және эмоционалдық тұрақтылықты сақтауға көмектеседі.

– Қылмысқа бейімділіктің төмендеуі: жақсы әлеуметтендірілген балалардың құқық бұзушылық жасау ықтималдығы аз.

– Қоғамға пайдалы болу: өз қоғамына үлес қосуға және басқаларға көмектесуге дайын.

ЕББҚ бар балаларды әлеуметтендірудің ерекшеліктері:

ЕББҚ бар балалардың әлеуметтенуіне ерекше көңіл бөлу керек, өйткені олардың қарым–қатынас жасауда және басқалармен тіл табысуда қиындықтары болуы мүмкін. Мұндай балаларға қосымша қолдау көрсету және әлеуметтік дағдыларды үйрету қажет.

– Жеке әлеуметтік дағдыларды үйрету: Баланың қажеттіліктеріне сәйкес келетін әлеуметтік дағдыларды (мысалы, сәлемдесу, өтініш білдіру, кешірім сұрау) тікелей үйрету.

– Әлеуметтік ортаны дайындау: ЕББҚ бар балаларды жаңа әлеуметтік ортаға (мысалы, мектепке, лагерьге) дайындау, оларға не күту керектігін және қалай әрекет ету керектігін түсіндіру.

– Құрдастардың қолдауы: Басқа балаларды ЕББҚ бар балаларға көмектесуге және олармен дос болуға шақыру.

– Ата–аналармен және мамандармен ынтымақтастық: Әлеуметтендіру бағдарламасын жасау және жүзеге асыру үшін ата–аналармен, психологтармен, логопедтермен және басқа да мамандармен тығыз ынтымақтастықта жұмыс істеу.

Әлеуметтендіру принципі – баланың қоғамға бейімделуіне және өзін–өзі толыққанды жүзеге асыруына көмектесетін маңызды білім беру құрамдас бөлігі. Ол қарым–қатынас дағдыларын, ынтымақтастықты, эмпатияны және басқа да әлеуметтік қасиеттерді дамыту арқылы балалардың сәтті және бақытты өмір сүруіне жол ашады. Әлеуметтендіру процесіне барлық мүдделі тараптардың (отбасы, мектеп, қоғам) қатысуы баланың үйлесімді дамуына және қоғамға пайдалы азамат болып қалыптасуына ықпал етеді. [6, 81–83бб.]

Қызметтестік принципі білім беру жүйесіндегі маңызды ұстанымдардың бірі болып табылады. Ол білім беру процесіне қатысушы барлық тараптардың (мұғалімдер, оқушылар, ата–аналар, әкімшілік, мамандар) өзара ынтымақтастығына және бірлескен әрекетіне негізделген. Бұл принцип оқушылардың табысты дамуы мен оқытылуы үшін қолайлы жағдай жасауды көздейді.

Қызметтестіктің мәні:

Қызметтестік – ортақ мақсатқа жету үшін адамдардың бірлесіп жұмыс істеуі. Білім беру контекстінде қызметтестік мыналарды білдіреді:

– Өзара түсіністік: барлық тараптардың бір–бірінің рөлін, жауапкершілігін және мүмкіндіктерін түсінуі.

– Ашықтық және сенім: бір–бірімен ашық және шыншыл қарым–қатынас жасау, ақпаратпен бөлісу.

– Өзара қолдау: бір–біріне көмектесу, қолдау көрсету және кеңес беру.

– Бірлескен шешім қабылдау: – білім алушылардың дамуына қатысты шешімдерді бірге талқылау және қабылдау.

– Жауапкершілікті бөлісу: білім беру нәтижелері үшін барлық тараптардың жауапкершілігін бөлісу.

ЕББҚ бар балалармен жұмыс істеудегі қызметтестіктің ерекшеліктері:

ЕББҚ бар балалармен жұмыс істеуде қызметтестік ерекше маңызға ие, өйткені бұл балалардың қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін көптеген мамандардың

(мұғалімдер, психологтар, логопедтер, дефектологтар, ата-аналар) күшін біріктіру қажет.

- Мультидисциплинарлық команда құру: ЕББҚ бар баланың қажеттіліктерін бағалау және оған көмек көрсету үшін әртүрлі мамандардан тұратын команда құру.
- Жеке оқыту жоспарын (ЖОЖ) бірлесіп әзірлеу: баланың қажеттіліктерін ескере отырып, ата-аналармен және мамандармен бірге ЖОЖ жасау.
- Үнемі кездесулер өткізу: баланың дамуы туралы ақпарат алмасу және оқыту процесін түзету үшін тұрақты түрде кездесулер өткізу.
- Ата-аналарды оқыту: ата-аналарға балаға үйде көмектесу жолдарын үйрету.

Қызметтестік принципі білім берудің сапасын арттыруға, білім алушылардың дамуына және оқытушылардың кәсіби өсуіне ықпал ететін маңызды құрал болып табылады. Барлық мүдделі тараптардың бірлескен күш-жігері арқылы біз оқушылар үшін жағымды және қолдау көрсететін орта құра аламыз.

Құқықтарды қорғау принципі білім беру жүйесінің негізгі тіректерінің бірі болып табылады және барлық оқушылардың, оның ішінде ерекше білім беру қажеттіліктері (ЕББҚ) бар балалардың да, білім алуға, қауіпсіздікке және құрметке құқығын қамтамасыз етуге бағытталған. Бұл принцип әрбір баланың білім алуда тең мүмкіндіктерге ие болуын, кемсітушілікке ұшырамауын және оның дамуына қолайлы жағдай жасалуын талап етеді.

Құқықтарды қорғау принципінің мәні:

Бұл принцип келесі маңызды аспектілерді қамтиды:

- Білім алуға құқық: әрбір баланың сапалы білім алуға құқығы бар. Бұл құқық барлық балалар үшін тең болуы керек, олардың мүмкіндіктеріне, этникалық тегіне, дініне немесе әлеуметтік жағдайына қарамастан.
- Кемсітушілікке жол бермеу: ешбір бала білім алу процесінде кемсітушілікке ұшырамауы керек. Бұл дегеніміз, барлық балаларға бірдей құрметпен қарау, олардың пікірлерін ескеру және оларға тең мүмкіндіктер беру.
- Қауіпсіздікке құқық: мектеп – балалар үшін қауіпсіз орын болуы керек. Бұл дегеніміз, буллингке, зорлық-зомбылыққа және басқа да қауіпті жағдайларға жол бермеу.
- Құрметке құқық: әрбір баланың өзіндік пікіріне, мәдениетіне және тіліне құрметпен қарау. Бұл дегеніміз, балалардың өз ойларын еркін білдіруіне мүмкіндік беру, олардың мәдениетін құрметтеу және оларды кемсітпеу.

Қатысуға құқық: балалардың білім беру процесіне қатысуға және өз пікірлерін білдіруге құқығы бар. Бұл дегеніміз, балалардың мектеп өміріне белсенді қатысуына мүмкіндік беру, олардың ұсыныстарын ескеру және олардың дауысын есту. [7, 22–236б.]

Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды оқыту және әлеуметтендіру – күрделі, бірақ өте маңызды міндет. Инклюзивті білім беру, дербестендіру, әлеуметтендіру, қызметтестік және құқықтарды қорғау принциптерін ұстана отырып, біз әрбір балаға өзін-өзі көрсетуге, дамуға және қоғамның толыққанды мүшесі болуға көмектесе аламыз. Әрбір бала – бірегей және құнды. Олардың барлығы тең мүмкіндіктерге лайық!

Әдебиеттер тізімі:

1. Қазақстан Республикасының “Білім туралы” Заңы. (Соңғы өзгертулер мен толықтырулармен)

2. Қазақстан Республикасында инклюзивті білім беруді дамытудың 2020–2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы.
3. Ерекше білім беруді қажет ететін балаларды психологиялық–педагогикалық қолдау туралы нұсқаулық. (Білім және ғылым министрлігі, 2018)
4. Рауандина, О. Р. (2012). Инклюзивті білім беру: теория және практика. Алматы: “Print–S” баспасы.
5. Абаева, Г. К., Дәулетбекова, Ж. Т. (2015). Ерекше білім беруді қажет ететін балаларды оқыту әдістемесі. Алматы: “Дарын” РҒПӨО.
6. Мұқанова, Г. А. (2017). Инклюзивті білім беру жағдайында педагогтың кәсіби құзыреттілігін дамыту. Алматы: “Ұлттық білім беру институты”
7. ҚР Білім және ғылым министрлігінің сайты (<https://www.gov.kz/memleket/entities/edu>)

ӨОЖ 378.147:004

ЦИФРЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР – ИНКЛЮЗИВТІ БІЛІМ БЕРУДІ ДАМУТУДЫҢ МАҢЫЗДЫ ҚҰРАЛЫ

Каттебаева Маржан Зиятқызы,
педагогика ғылымдарының магистрі, оқытушы,
Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті,
Алматы қ., Қазақстан

Аңдатпа

Бұл мақалада инклюзивті білім беруді жүзеге асыруда цифрлық технологиялардың теориялық және практикалық рөлі талданады. Зерттеу барысында инклюзивті білім беру үдерісіне ақпараттық–коммуникациялық технологияларды енгізудің педагогикалық, психологиялық және әлеуметтік аспектілері айқындалды. Автор цифрлық құралдардың ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушылардың оқу жетістіктерін арттырудағы маңызын негіздей отырып, цифрлық ортадағы қолжетімділік пен педагогтердің цифрлық құзыреттілігін жетілдірудің өзекті бағыттарын ұсынады. Мақалада әлемдік және отандық тәжірибелерге сүйене отырып, инклюзивті білім беруді цифрландырудың тиімді үлгілері мен қиындықтары салыстырмалы түрде қарастырылған.

Түйін сөздер: инклюзивті білім беру, цифрлық трансформация, ақпараттық–коммуникациялық технологиялар, педагогикалық бейімдеу, цифрлық құзыреттілік, ерекше білім беру қажеттіліктері.

Аннотация

В статье анализируются теоретические и практические аспекты внедрения цифровых технологий в систему инклюзивного образования. Раскрываются педагогические и социальные преимущества цифровой среды, обеспечивающей адаптацию учебного процесса для обучающихся с особыми образовательными потребностями. Автор подчеркивает необходимость формирования цифровой компетентности педагогов, развития адаптивных платформ и создания доступной образовательной инфраструктуры. Проведено сравнение отечественного и зарубежного опыта по цифровой инклюзии и обозначены перспективные направления развития цифровых образовательных практик.

Ключевые слова: инклюзивное образование, цифровые технологии, информационно–коммуникационные технологии, педагогические инновации, цифровая компетентность, особые образовательные потребности

Abstract

The article examines the theoretical and practical dimensions of integrating digital technologies into inclusive education. It explores the pedagogical, psychological, and social implications of digital transformation and highlights the importance of adaptive learning platforms for students with special educational needs. The author emphasizes the role of teachers' digital competence and the creation of

ИНКЛЮЗИВТІ ГУМАНИСТІК БІЛІМ: ҚИЫНДЫҚТАР, ЖЕТІСТІКТЕР ЖӘНЕ ТӘЖІРИБЕНІ ЖАЛПЫЛАУ

МАЗМҰНЫ / СОДЕРЖАНИЕ

2 СЕКЦИЯ

ИНКЛЮЗИВНОЕ ГУМАНИСТИЧЕСКОЕ ОБРАЗОВАНИЕ: ВЫЗОВЫ, ДОСТИЖЕНИЯ И ОБОБЩЕНИЕ ОПЫТА

Абдильманова Дина Салимовна	Ән мен қимылды байланыстыру арқылы моториканы дамыту жолдары	1242
Аймухамедова Салтанат Борамбаевна, Урунтаева Даяна Касымхановна	Применение нейрогимнастики в работе для повышения эффективности коррекционного процесса у детей ЗПР: опыт и перспективы	1246
Алимжанова Арайлым Магашевна	Инновационный менеджмент в образовательных организациях, работающих с детьми с РАС	1251
Алипбаева Гульжан Агыбаевна, Нурова Асемгуль Кажихановна	Инклюзия университеттің тұрақты дамуының құрамдас бөлігі	1255
Амренова Қымбат Заединқызы, Салыкова Гүлшат Белгібайқызы	Қазіргі мектеп жағдайындағы инклюзивті білім берудің болашағы	1259
Ауезханова Мирамкул Жумағалиевна, Ерғазина Бағлан Кабдолловна	Инклюзивті гуманистік білім: қиындықтар, жетістіктер және тәжірибені жалпылау	1263
Бегежанова Ботағоз Карымжановна	Ақыл–ойы бұзылған балаларды тәрбиелеп отырған отбасыларды әлеуметтік–психологиялық сүйемелдеу	1266
Бегежанова Райхан Карымжановна, Жиенбаева Надежда Бисеновна	Иммерсивті технологиялар – зияты зақымдалған балалардың әлеуметтік–тұрмыстық дағдыларын дамыту құралы ретінде	1271
Булгакова Вероника Андреевна	Гуманизация инклюзивной среды: технологии формирования эмпатии и коллективной ответственности в разнородном классе	1275

Бутагарина Арайлы Ирбулатовна, Ахметова Тулебике Ауезхановна	<i>Инклюзивті ортада қазақ тілін оқытудағы ЖИ негізіндегі интерактивті көрнекіліктер</i>	1279
Бушуева Наталья Александровна	<i>Развитие функциональной математической грамотности младших школьников с задержкой психического развития посредством нейрокоррекционных практик</i>	1283
Волчкова Оксана Александровна	<i>Возможности применения технологии уровневой дифференциации в работе с детьми с особыми образовательными потребностями, на уроках в начальной школе</i>	1286
Гелдимухаммедов Акмырат Гелдимухаммедович	<i>Интеграция stem–образования и национального воспитания в современном образовательном процессе</i>	1292
Григорова Юлия Борисовна, Приходько Анастасия Геннадьевна	<i>Формирование учебной мотивации у младших школьников с особыми образовательными потребностями на уроках математики в условиях инклюзивного обучения</i>	1296
Досумова Гульнара Тыйштаковна, Шарипбаева Айгуль Айтбаевна	<i>Қазақ тілі сабағындағы инклюзивті білім беру: әдістері мен мүмкіндіктері</i>	1301
Жалтенова Малика Дауреновна, Алдамасова Айгерим Жексыбаевна	<i>Создание поддерживающей образовательной среды в рамках инклюзивного гуманистического образования: опыт работы с обучающимися с ТНР и ЗПР</i>	1305
Ибраева Мархабат Даировна, Тлеубай Асель Даулетовна	<i>Инклюзивті оқытуда цифрлық білім беру ресурстарының Мүмкіндіктері</i>	1310
Иванина Светлана Анатольевна, Лоза Илона Станиславовна	<i>Возможности использования цифровой образовательной среды в логопедической работе с детьми с особыми образовательными потребностями</i>	1315
Испамбетова Гульдана Аяпбергеновна, Телахынов Еркин Билалович	<i>Инклюзивті білім беру жағдайындағы бейімдік дене тәрбиесі маманының педагогикалық құзыреттілігі</i>	1319
Кабылбекова Гульнара Саматовна, Галиуллина Жулдызай Зарлыковна	<i>Инклюзивті білім берудің өзекті мәселелері: қиындықтары мен жетістіктері</i>	1324

Казакова Ольга Викторовна, Оберемкова Ольга Витальевна	<i>Практические аспекты применения нейропсихологический гимнастики в развитии эмоциональной сферы детей дошкольного возраста с задержкой психического развития</i>	1328
Каппасова Шамшырак Еркиновна, Халыкова Гаухар Алтаевна	<i>Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды оқыту және әлеуметтендіру принциптері</i>	1332
Каттебаева Маржан Зиятқызы	<i>Цифрлық технологиялар – инклюзивті білім беруді дамытудың маңызды құралы</i>	1339
Кауметова Карлыгаш Мустакимовна	<i>Мир без барьеров и границ: инклюзия как путь к справедливому обществу</i>	1343
Киль Елена Дмитриевна	<i>Методическое сопровождение инклюзии</i>	1349
Косницкая Елена Анатольевна, Литвих Светлана Константиновна	<i>Теоретико–методологические основания и средства формирования фразовой речи у слабослышащих старших дошкольников</i>	1351
Куйшинова Зулиха Шайкимелевна, Курмангалиева Айнаш Алтаевна	<i>Инклюзивті білім берудің толерантты білім беру ортасын қалыптастырудағы рөлі</i>	1355
Култанов Дастан Темиржанович, Төлегенұлы Нұржан	<i>Инклюзивті білім беру жағдайында мектеп оқушыларына БОЧЧА негізінде бейімделген дене тәрбиесінің әдістемесі: теориялық негіздері мен тәжірибелік қолданыс</i>	1359
Кумарова Асмира Алмасовна, Абдиркенова Акбидаш Капановна	<i>Инклюзивті білім беру жағдайында студенттердің педагогикалық қызметке психологиялық дайындығын қалыптастыру</i>	1365
Кушкинбаева Асем Серикбаевна, Альмуханова Айнур Каиржановна	<i>Инклюзивное образование в общеобразовательной школе: выявление одарённых детей с особыми образовательными потребностями и обеспечение условий равной конкуренции</i>	1371
Максимова Ольга Львовна	<i>Модель практикума по суммативному оцениванию для учащихся с особыми образовательными потребностями: подходы, результаты, рекомендации</i>	1375

Наджмеддинли Анар Наджмеддин оглу	<i>Опыт Азербайджана в сфере образования слабослышащих детей и возможности применения поддерживающих ИИ-технологий</i>	1379
Налобина Галина Юрьевна, Пронькина Оксана Валентиновна	<i>Организация инклюзивного образования при обучении студентов с ОВЗ по специальности 46.02.01 Документационное обеспечения управления и архивоведение</i>	1384
Насырова Эльмира Фанилевна, Возмилова Ольга Викторовна	<i>Формирование инклюзивных компетенций студентов педагогического направления при организации тренинга «Мир глазами детей»</i>	1388
Натигулова Гульзия Жумагалиевна, Демисенова Шнар Сапаровна	<i>Психолого–педагогические условия развития толерантности личности подростка</i>	1392
Никитенко Мария Алексеевна, Демисенова Шнар Сапаровна	<i>Когнитивное развитие как фактор успешной адаптации ребенка к школьному обучению</i>	1396
Нурушева Гюльмира Ерблановна	<i>Инклюзивное гуманистическое образование в современной школе</i>	1400
Нұрбекова Аида Мұратбекқызы, Нышанбай Аяжан Рахимбайқызы	<i>Мектеп жасына дейінгі сөйлеу тілінде бұзылыстары бар балалардың эмоционалдық сферасының даму ерекшеліктері</i>	1404
Нұрбекова Аида Мұратбекқызы, Иманбай Айғаным Бағдатқызы	<i>Кіші мектеп жасындағы балалардың сөйлеу тіліндегі бұзылыстардың түрлері және оларды алдын алу жолдары</i>	1409
Омарова Гульсана Ержигитовна, Жантлесова Мадина Хамзаевна	<i>Қазақ тілі сабағында инклюзивті гуманистік білім беру тәсілдері</i>	1414
Омелянович Ольга Ивановна	<i>Практические аспекты педагогической реабилитации детей с кохлеарными имплантами</i>	1419
Пращур Марина Валерьевна	<i>Оценка эффективности тьюторского сопровождения как фактора социальной адаптации детей в инклюзивном классе общеобразовательной школы</i>	1424

Савгуров Александр Сергеевич	<i>Инклюзивное гуманитарное образование: практический опыт подготовки команды к инклюзивным спортивным играм</i>	1427
Сандыбаева Жанар Жанахметовна	<i>Значение и разнообразие инновационных стратегий в инклюзивном образовании</i>	1431
Сахарина Валентина Викторовна	<i>Формирование практических навыков у учащихся с особыми образовательными потребностями в условиях специального образования</i>	1435
Сейдалина Тогжан Сансызбаевна	<i>Ерекше білім беруді қажет ететін оқушылармен жұмыста тиімді әдіс–тәсілдер</i>	1439
Серікбаева Әсия Үмбетбайқызы	<i>Инклюзивті білім берудегі бейімделген бағалау</i>	1443
Султанова Динара Акилбековна	<i>Цифровая трансформация инклюзивного процесса: Визуализация и адаптация текстов с помощью ИИ для учащихся с легкой умственной отсталостью</i>	1447
Тажмухамбетова Меруерт Женисовна	<i>Балабақшада инклюзивті білім беруді қолдануда жасанды интеллектінің маңызы</i>	1451
Татаринова Татьяна Ивановна	<i>Инклюзивное образование: путь от теории к практике</i>	1455
Ткаченко Анжелика Вячеславовна	<i>Факторы формирования инклюзивной культуры в системе образования</i>	1459
Тугаева Эльвира Жангельдиновна	<i>Роль преподавателя в формировании гуманитарной инклюзивной образовательной среды</i>	1462
Фудашкина Людмила Александровна, Сабанова Кимбат Исабековна	<i>Гуманитарное образование в контексте инклюзии: инновационные технологии и их применение</i>	1466
Цихоцкая Юлия Владимировна, Оспанова Айсулу Бергенбайқызы	<i>Национальные игры и сенсорная интеграция в физическом воспитании детей дошкольного возраста</i>	1472
Чернышова Виктория Олеговна, Чаплыгина Елена Владимировна	<i>Адаптивная физическая культура как инструмент инклюзивного образования: методы, практики, перспективы</i>	1478

Чумерина Виктория Борисовна, Вагапова Людмила Руслановна	<i>Музыкальное воспитание детей 5–ти лет с особыми образовательными потребностями через учебно–методический комплекс «Музыкальное волшебство»</i>	1483
Шевченко Ольга Владимировна	<i>Дифференциация и индивидуализация обучения как форма педагогической помощи детям с особыми образовательными потребностями в начальной школе</i>	1488
Шмидт Виктория Валерьевна, Кухарева Марина Викторовна	<i>Индивидуальная работа учителя–логопеда и учителя–дефектолога с детьми, имеющими нарушения в речи, включенными в инклюзивное образование</i>	1494
Щур Дина Владимировна, Куприянчик Марина Александровна	<i>Инклюзивное гуманистическое образование как ответ на вызовы времени: синтез теории, национального наследия и практики</i>	1498

**«БІЛІМ БЕРУ ТӘЖІРИБЕСІНДЕГІ ТЕХНОЛОГИЯЛАР МЕН ИННОВАЦИЯЛАР:
ЖАҢА ҚИЫНДЫҚТАР МЕН ТИІМДІ ШЕШІМДЕР» атты
АЛТЫСАРИН ОҚУЛАРЫ
ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ–ТӘЖІРИБЕЛІК КОНФЕРЕНЦИЯ МАТЕРИАЛДАРЫ
МАТЕРИАЛЫ МЕЖДУНАРОДНОЙ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОЙ КОНФЕРЕНЦИИ
АЛТЫНСАРИНСКИЕ ЧТЕНИЯ
«ТЕХНОЛОГИИ И ИННОВАЦИИ В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ПРАКТИКЕ:
НОВЫЕ ВЫЗОВЫ И ЭФФЕКТИВНЫЕ РЕШЕНИЯ»**

Материалдар жинағын
Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай
өңірлік университеті
Ө.Сұлтанғазин атындағы педагогикалық
институтының
педагогика, психология және арнайы білім
беру кафедрасында теріліп, беттелді

Компьютерлік беттеу:
Жетписбаева А.А.

Мекен-жай:
110000, Қостанай қ., Байтұрсынов көш. 47
(Пединститут ғимараты, Тәуелсіздік к-сі
118, 626 каб.)
Тел.: 8 (7142) 54-58-74 (ішкі 120).

Пішімі 60*84/18.
Көлемі 151 б.т.
Электронды нұсқасы университеттің
ksu.edu.kz сайтында орналастырылған
сәуір, 2026 жыл

Сборник материалов набран и сверстан
кафедрой педагогики, психологии и
специального образования
педагогического института
им. У.Султангазина
Костанайского регионального
университета им. Ахмет Байтұрсынұлы

Компьютерная верстка:
Жетписбаева А.А.

Адрес:
110000, г. Костанай, ул. Байтұрсынова 47
(корпус Пединститута, ул.Тәуелсіздік
118, каб. 626).
Тел.: 8 (7142) 54-58-74 (вн.120)

Формат 60*84/18.
Объем 151 п.л.
Электронный вариант размещен на сайте
университета ksu.edu.kz
апрель 2026 год

